

9. Sınıf

Konu Tarama Testi - 01

Türk Dili ve Edebiyatı

2020 - 2021

1.

Metinler gerçeklikle ilişkileri, işlevleri, kullanılan anlatım yöntemleri bakımından sanatsal ve öğretici metinler olmak üzere ikiye ayrılır. Sanatsal metinler ya coşku ve heyecan uyandırır ya da olay anlatır. Öğretici metinler ise bilgi eksikliğini giderme, aydınlatma amacıyla yazılır.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı bir metin sınıfına dâhil olur?

- A) Mevsim sonbahar. Kestel Tepesi'nden bir sürü geminin yüzmekte olduğu denize ve batmakta olan akşam güneşinin aydınlattığı İsveç sahiline bakıyoruz. Ardımızdaki siper dik bir yamaçla sonlanıyor; orada koskoca ağaçla, sararmış yapraklar dallardan dökülmekte.
- B) İlk başlarda cahil sadakati sanmıştım ama bununki düpedüz aşk yahu! Karısının çektiği miktarda acı çekmek için bebeklerinden mahrum bırakıyor kendini. O, kucağına almadığı müddetçe bu da anlamıyor. Vay yahu!
- C) Son yıllarda yapılan araştırmalar esnemenin beyinde sıcaklık düzenleyici etkisi olduğunu gösteriyor. Bu görüşe göre esnemeye alınan derin nefes -arabalardaki radyatörler gibi- beynin soğumasını sağlıyor. Beyin sıcaklığı artarsa burun mukozasındaki kan akışı hızlanır. Böylece beynin soğumasına yardımcı olur.
- D) Açık konuşalım baba, dedi. Bilirsin ki ben öyle pek kafasız bir kız değilim. Annem gibi, kardeşlerim gibi fakir düştük, parasız kaldık diye sana darılmak hiçbir zaman aklımdan geçmedi. Buna mukabil onlara gösterdiğin zaafı affedemem ve edemeyeceğim.
- E) Kral acelesi yüzünden onun söylediklerini pek dinlememiş. Kitabı almış ve sayfaların birbirine yapışık olduğunu görmüş; parmağını ağzına koyup tükürüğüyle ıslatmış ve ilk sayfayı açmayı başarmış.

2.

Ağız: Bir ülke içinde aynı dilin farklı konuşma şekillerine denir. Yörelere göre söyleyiş farklılıkları vardır ama yazılış aynıdır. "Karadeniz ağızı, Ege ağızı, Kayseri ağızı..." Türkçenin ağızlarıdır.

Şive: Bir dilin, yazılı kaynaklarla izlenebilen tarihi gelişimi içinde ayrılmış kollarıdır. Azeri Türkçesi, Özbek Türkçesi, Türkmen Türkçesi vb.

Açıklamalardan yola çıkıldığında aşağıdakilerden hangisi farklıdır?

- A) Bitlis'te beş minare
Yüreğim dolu yare.
İsterem yanan gelem
Cebimde yok beş pare.
- B) Yaz gelir çiçek açar
Yeşiller yaprakları.
Sevdiğim senin için
Töktüğüm gözyaşları.
- C) Ahirinde bu dert beni öldürür
Eyi olmaz yaram dert dert üstüne.
Hâlimi görenler aklın şaşırır
Gitti şadım geldi gam gam üstüne.
- D) Göylerin günün, ayın gizledir
Uldız ahdırır, sayın gizledir
Ohunu atır, yayın gizledir
Ceddimi edip kâman ayrılık
Aman ayrılık, aman ayrılık
- E) Aman şimdi yaman şimdi
Dağlar başı duman şimdi.
Güzel sevmek hoşdur amma
Ayrılması yaman şimdi.

3.

Ben o gün çalışmak için kütüphaneye gitmişim. Görevliden yardım istemek için, "Araştırdığım konu ile ilgili kitapları hangi bölümde bulabilirim?" dedim. Görevli beni duymamışçasına, hiçbir şey olmamış gibi işine devam etti. Bence bu, çok saygısızca bir davranıştı.

Bu parçada aşağıdaki iletişim unsurlarından hangisine yer verilmemiştir?

- A) Gönderici B) Alıcı C) Dönüt
D) Mesaj E) Bağlam

4.

Bir varmış, bir yokmuş; Allah'ın kulu pek çokmuş. İnebolu, Yanbolu; iki boş, bir dolu. Bende bilmece dam dolu. Evvel zamanların birinde bir padişahın ülkesinde fakara bir balıkçı vardı. Gün geldi, balıkçı öldü; bir oğlu kaldı arkada. Babasının sanatını eline alarak o da balıkçılığa başladı. Gecelerden bir gece, bir düş gördü. Diyordu ki bir ses: "Yarın tutacağın balıklar tılsımlıdır. Sakın ha, bunları satma!"

Bu parçadan masal türü ile ilgili hangi özellik çıkarılabilir?

- A) Olağanüstülükler içeren bir türdür.
B) İyi ile kötünün mücadelesini anlatır, sonunda iyilik üstün gelir.
C) Fiiller öğrenilen geçmiş zaman ve geniş zamanla çekimlenir.
D) Kahramanlar genelde devler, periler ve cinlerdir.
E) Bir tekerleme ile başlatılır.

5.

Nihayet damlarda leylekler görüldü
Upuzun gagalarını takırdatan
Vefasız sandığımız turnalar döndü
Geçen yıl gittikleri meçhul diyardan

Bu dördünlüğün türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Didaktik B) Satirik C) Lirik
D) Pastoral E) Epik

6.

Bir öğrenci okuduğu bir şiirde;

- 11'li hece ölçüsü olduğunu,
- Koşma nazım biçimi kullandığını,
- Ek hâlinde redife yer verildiğini,
- Tezat ve irsalimesel sanatlarından yararlandığını

belirtmiştir.

Buna göre öğrencinin okuduğu şiir aşağıdakilerden hangisi olabilir?

- A) Aldanma cahilin kuru lafına,
Kültürsüz insanın külü yalandır.
Hükmetse dünyanın her tarafına,
Arzusu hedefi yolu yalandır.
- B) Sular çağlarken baharda,
Ben o yâr ile konuştum.
O zaman, gönül o yerde
Ateş aldı, ben tutuştum.
- C) Atlarımız aldan, kırdan, yağızdan,
Akıncılar kopmuş, gelmiş Oğuz'dan...
Küçüklü büyüklü hep bir ağızdan,
Evrence söylenir türkümüz bizim.
- D) Anlatmam derdimi dertsiz insana
Dert çekmeyen dert kıymetin bilemez
Derdim bana derman imiş bilmedim,
Hiçbir zaman gül dikensiz olamaz.
- E) O çay ağır akar, yorgun mu bilmem,
Mehtabı hasta mı, solgun mu bilmem.
Yaslı gelin gibi mahzun mu bilmem,
Yüce dağ başında siyah tül vardır.

Tekirdağ Ölçme Değerlendirme Merkezi

7. Örtüldü hafızanın örtüsü
Tasalarımın bittiği yerde.
Yükseliyor şimdi perde perde
"Geri gelen saadet" türküsü.
- Bu dörtlük ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Ek şeklinde redife yer verilmiştir.
B) Sarmal kafiye düzeni ile oluşturulmuştur.
C) İki ve üçüncü dizelerde zengin kafiye vardır.
D) "s" ve "r" sesleri ile aliterasyon yapılmıştır.
E) 11'li hece ölçüsü kullanılmıştır.

8. Şehitler tepesi boş değil,
Biri var bekliyor.
I
Ve bir göğüs, nefes almak için
Rüzgâr bekliyor.
Türbesi yakışmış bu kutlu tepeye;
II III
Yattığı toprak belli,
IV
Tuttuğu bayrak belli,
Kim demiş meçhul asker diye?
V

Bu şiirde altı çizili sözcüklerden hangisi sıfat olarak kullanılmamıştır?

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

9. Aşağıdaki şiirlerin hangisinde söyleyici, imgeye başvurmamıştır?

- A) Âşığım, dağlara kurulu tahtım,
Çobanlar bağrımı dağlar da geçer.
- B) Göğsümden havaya kattığım zehir
Solduracak bir gül gibi ömrünü.
- C) Ben, gamlı, donuk kış güneşi,
Çıplak dallarda, sessiz dinleniyordum.
- D) Yolda bir kadın gördüm çapa çapalar,
Bebeği sallanır iki dal arasında.
- E) Bir sarı yaprak gibi düştü gönlüm yoluna,
Buğulu gözlerimden geçmediğin gün olmaz.

10. Çal bağlamacı çal, eski türküler,
Dirilt nağmalar ataların!
Dertli, Emrah, Ruhsat dile gelsin,
Duyur sesini eski ustaların!

Bu dörtlükte aşağıdaki edebî sanatlardan hangisi ağır basmaktadır?

- A) Teşbih B) Teşhis C) Telmih
D) Tezat E) Tecahülûarif

11. Bu sabah mutluluğa aç pencereni.
Bir güzel arın dünkü kederinden.
Bahar geldi, bahar geldi güneşin doğduğu yerden,
Çocuğum uzat ellerini.

Şu güzelim bulut gözlü buzağıyı
Duy böyle koşturan sevinci.
Dinle, nasıl telaş telaş çarpıyor
Toprak ananın kalbi.

Şöyle yanı başıma çimenlere uzan,
Kulak ver gümbürtüsüne dünyanın.
Baharın, gençliğin ve aşkın
Türküsünü söyleyelim bir ağızdan.

Bu şiirden aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Dış dünyanın güzellikleri iç dünyamızı da etkiler.
B) Doğanın sunduğu güzelliklerin farkına varılmalıdır.
C) Çeşitli durumlar insanların yapacaklarını kısıtlar.
D) Mutluluk başka insanlarla paylaşılmalıdır.
E) Doğanın canlanması insana yaşam sevinci aşılar.

12.

Tanzimat Dönemi'ndeki edebiyata kadar hikâyeyi anlatarak aktarmak daha baskındır. Tanzimat ve sonrasında hikâyenin yazılması, okunması yaygınlaşır. Batı'dan yapılan çevirilerle Batı tarzı hikâyeye Türk edebiyatına girer. Ancak bu tarzda yazılan ilk hikâyeye konusunda farklı görüşler vardır. Tanpınar, Batı tarzında yazılan ilk telif hikâyenin, Ahmet Mithat Efendi'nin 1870'te yayımladığı - - - - ve - - - - adlı eserleri ile başladığını söyler. Emin Nihat Bey'in - - - - adlı eserini ikinci teşebbüs olarak kabul eder. Bu noktada Tanzimat'ta, hikâyeye türüne en önemli katkı yapanlardan biri olan Samipaşazade Sezai'nin Türk edebiyatında Batılı öykünün ilk örneği sayılabilecek - - - - adlı eseri de hatırlanmalıdır.

Aşağıdaki eser isimlerinden hangisi bu parçadaki boşluklardan herhangi birine getirilemez?

- A) Küçük Şeyler B) Kıssadan Hisse
C) Müsamereiname D) Letaif-i Rivayat
E) Sergüzeşt

13.

Öyküleyici anlatım, olay hikâyelerinde çokça başvurulan bir anlatım biçimidir. Bu anlatım biçiminde amaç okuyucuyu bir olayın içinde yaşatmaktır. Okur olayın içine çekilerek kurgunun bir parçası hâline getirilir.

Aşağıdaki metinlerin hangisinde sözü edilen anlatım yöntemine başvurulmuştur?

- A) Deniz ve denizciliğe ait sözler, birkaç yıl önce deniz kıyısı kumlarının üzerinde, deniz böceklerinin sedefli ve pırlıtlı kabuklarını ilk gördüğüm zamanki kadar güzeldi zihnimde. Örneğin "cunda yelkenleri" sözü yani asıl yelkenlerin iki yanında kanat gibi açılan yelkenler, gönlümde bayağı bir yer tutuyordu.
- B) Dış ticaretimizin geliştirilmesi, ekonomimizin dışa açılarak dünya ekonomisiyle bütünleşmesi ve diğer ekonomik hedeflerimizin gerçekleştirilmesi açısından son derece önemli fonksiyona sahip denizcilik sektörümüz hızla gelişmeye devam etmektedir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemiz âdeta denizciliği yeniden keşfetmiş, 2002 yılından günümüze 100 binden fazla kişiye amatör denizci belgesi verilmiştir.
- C) Etkileyici bir karışım: ıssız kumsallar, kömür yüklü katarlar, dev ağaçlar, Yörük köyleri ve Karadeniz'in kumlara gömülmemiş tek antik şehri... Zonguldak ve Karabük sınırlarında, Batı Karadeniz hattındaki Yeşil Rota'nın vaatleri sadece nostalji değil, bolca da sürpriz içeriyor.
- D) Koyu yeşil ladin ormanının içinden yükselen rengârenk bir kayalık... Dik duvarları, farklı özellikteki rotaları, çatlakları, benzersiz manzarasıyla kaya tırmanışı sporu için bir hazine. Trabzon'un Düzköy ilçesinde Şahinkaya adı verilen kireç taşı kütlesi, şimdiden sporcuların gözdesi oldu.
- E) Halil Usta'dan korka korka bilgi isterdim. Söyledikleriyle içten ilgilendiğimi görünce kaşlarının çatıklığı hızla çözüldü. Böyle zamanlarda çekici, tabanlara acele acele çivi çakan bir ölç aracı olmaktan çıkardı. Artık o, babamın içimde yaratmak istediği kara ve toprak dostluğunun nalına da mihına da pasına da vururdu.

14. Ertesi sabah yine başhekimin odasında toplanmıştık. Bu sefer Profesör de aramızdaydı. Kısa boylu, zayıf, ürkek bakışlı bir adamdı. Her hareketinde hatta ağzını her açışında etrafını darıltmaktan korkan bir hâli vardı. Herhangi bir asistan kendisine bir soru soracak olsa yüzüne tatlı bir ifade vermeye çalışarak ona dönüyor, âdeta yalvarır hissini veren bir sesle ve ellerini mahcup mahcup ovuşturarak onunla uzun uzun konuşuyordu. Ameliyat öğleden sonra yapılacaktı. Bütün konuşmalar ameliyatın güçlüğü üzerineydi.

Bu parça ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahraman anlatıcının bakış açısı kullanılmıştır.
- B) Kahramanlardan biri tanıtılmıştır.
- C) Diyalog tekniğinden faydalanılmıştır.
- D) Betimleyici anlatıma yer verilmiştir.
- E) Anlatmaya bağlı bir metinden alınmıştır.

15.

Karlı bir şubat gecesi doğmuştu. Babamın kucağına verirken bir tuhaftım. İsim ararken kamus bana ne kadar boş gelmişti. Ona ışıltılı, kâinat gibi manalı bir kelime bulmak istiyordum. Sonunda Ömer dedik. Bu da ona yakışmıştı. Onu, tarihe girmiş bütün Ömerlerin ikbaline layık görüyordum. İlk gülüş... İlk diş... İlk kelime... Annesine doğru, genç, güzel ve mesut annesine doğru ilk adım... Sonra yedinci yaş... Mektebe götürdüğüm gün ne kadar ağlamıştı. Sanki varlığına evden başka bir ortak kabul etmek istemiyordu. Fakat bu mukadderdi. O da her oğul gibi sokak, mektep ve çarşı arasında, gündüze güne katileşen bir bölünmeye mahkûmdu. Ve on dördüncü yaş... Hırçınlıklar, iştahsızlıklar... Liseyi, daha sonra da fakülteyi bitirdi. Bu arada, onu biraz daha iyi yaşatabilmek için karım, düğününden kalma üç beşbirliğini bozdurdu. Ve o, ilk aşkın bahtsızlığı ile sarsıldı, bizi de perişan etti.

Aşağıdakilerden hangisi bu metnin olay örgüsü ile ilişkilendirilemez?

- A) Çocuğun soğuk bir kış günü dünyaya gözlerini açması
- B) Çocuğa layık bir isim seçmede babasının titiz davranması
- C) Ömer'in, okula karşı ilk başta çekingen bir tavır takınması
- D) Ergenlik çağında arkadaşlarıyla Ömer'in anlaşamaması
- E) Ömer'in, üniversiteden sonra duygusal çöküntü yaşamaması

16.

Sineğin teki, kirlı bir su birikintisindeki saman çöpünün üstüne kondu. Kendince çok geniş olan su birikintisini deniz sanıyordu. Sinek bir ara başını kaldırdı ve kendi kendine "Gemiye ve denizi ben nice zamandır düşünür dururdum. İşte şu denizdir, bu da gemim... Ben de işini bilen, bilgili bir kaptanı." dedi. O küçücük ve pis su birikintisi ona göre sınırsızdı. Altındaki saman çöpünü gemi, kendisini kaptan sanıyordu. Çünkü sinekte durumunu kavrayacak göz yoktu.

Bu hikâyenin teması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alçak yerde tepelik kendini dağ zanneder.
- B) Ağaçtan maşa, aptaldan paşa olmaz.
- C) Herkesin dünyası gözünün gördüğü kadardır.
- D) Körler memleketinde şaşılabilir padişah olur.
- E) İnsan kendini beğenirse çatlar.

17.

(I) Fenerin ışığı yolun üstüne bir daha düştü. (II) Suat uzaklaşmış bile, tek balığını sallıyor elinde. (III) İstasyona yedi, evine on dakikada varır. (IV) Denize inen yolun başında ışığın sandalı aydınlatmasını bekliyorum. (V) Sandal çırpıntılı ışığın içindeyken atıyorum balığı.

Bu parçada numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede birden fazla isim vardır.
- B) II. cümlede özel isim vardır.
- C) III. cümleyi oluşturan sözcüklerin tamamı isimdir.
- D) IV. cümlede birden fazla somut isim vardır.
- E) V. cümlede cins isim vardır.

18. Kara kuşları denize inemez, anladık ama kayalara neden konmaz, neden bu kayaların tekeli yalnız martılarda, nadiren de karabatak ve balıkçıl kuşlarında, neden bir zekâ testi şampiyonu karga ya da bir kırlangıç, oranın keyfini denemeyi akletmez? Bu ilke hangi meydan savaşından sonra varılmış bir anlaşmadan kalmadır? Diyeceksiniz ki karalar nasıl kara kuşlarının ise denizler de bahriyelilerindir. Peki o zaman martıların, deniz saksâğınlarının telefon tellerinde işi ne? Kırlangıçlar, güvercinler bu işe neden hiç itiraz etmezler, neden bu açıkgozlülüğe karşı koymazlar?

Bu hikâye parçasında aşağıdaki anlatım tekniklerinden hangisi ön plandadır?

- A) Diyalog
- B) İç konuşma
- C) Gösterme
- D) Özetleme
- E) Geriye dönüş

19.

İzmir'e gitmek için evvela Konya'dan otobüse binmek lazımdı. Beyşehir, Karaağaç, Ödemiş üzerinden iki üç günde varılıyordu. Yol parası beş lira idi. İzmir'e varınca hemşehrileri bulup ötesini onlardan öğrenmek lazımdı. Delikanlı bunun üzerine yol parası tedarikine çıktı. Fakat evindeki eski bir çifteye bir liradan fazla veren bulunmadı. Beş lira gibi mühim bir parayı köyde bir araya getirebilmek, bir hafta uğraştığı hâlde, mümkün olmadı. Ne yapacağını şaşırılmış bir hâlde iken bak-kalın oğluna rastladı. Bu çocuk bir zamanlar babasının yanından kaçıp şoför muavinliği yapmıştı. Kendisine akıl öğretti: "Ülen, sen deli misin? Otomobile de para mı verilmiş?.." dedi ve ona, şoföre yarım lirayı peşin verdikten sonra bir daha beş para vermemesini, İzmir'e yaklaştıkları zaman usulca arkadan atlayarak tüymesini, İzmir'e yayan girmesini söyledi.

Bu parçanın anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İç konuşma tekniğinden yararlanılmıştır.
- B) İlahi bakış açısı ile yazılmıştır.
- C) Olay hikâyesinden alınmış bir metindir.
- D) Olaylar kronolojik olarak sıralanmıştır.
- E) Yöresel dillin özellikleri görülmektedir.

20.

İşte düşüncemin burasında beyler, evet tam burasında anladım ki ben bugüne bugün, ömrüm boyunca hiçbir açık artırmaya büyük bir hırsla katılmamışım. İlle bir şey alacağım kararı ile çekişmeye girmemişim. Beni artırmalardan uzak tutan ne o ne bu, sadece bu kararsızlık olmuş. O gün ilk defa orada anladım. Anlar gibi olmak değil, iki kere iki dört eder gibi anladım ki istesem, karar versem, er geç bir şey alırdım. Arttırır martırır, olmazsa apartır kaçır ama alırdım.

Bu parçada kendisinden böyle söz eden bir kahraman için,

- I. Açgözlü
- II. Tuttuğunu koparan
- III. Duyarlı
- IV. Tereddütlü

nitelendirmelerinden hangileri yapılamaz?

- A) I ve III.
- B) I ve IV.
- C) II ve III.
- D) II ve IV.
- E) III ve IV.